

**CSECSEMŐ-SZÜLŐ KAPCSOLATDIAGNOSZTIKAI ÉS KONZULTÁCIÓ
 SZAKIRÁNYÚ TOVÁBBKÉPZÉSI SZAK**
 Összefoglaló a tantárgyakról és az ismeretkörökről

Szakirány felelős: Dr. Hámori Eszter

A képzés regisztrációs száma: OH-FF/2058-3/2014

TANTÁRGYI BLOKKOK, TANTÁRGYAK és ISMERETKÖRÖK	ÓRA-SZÁM	KREDIT	EA /GY	MIKOR (FÉLÉV)	KI TARTJA
ALAPOZÓ FEJLŐDÉSLÉLEKTANI ISMERETEK	36	18			
1. Szocializáció Szocializáció: fogalma, folyamata, kulturális meghatározottsága; szocializációs technikák; gyermek hatása a szocializációs folyamatra; Problémák a szocializáció folyamatában (sikertelen szocializáció, deviancia, krízis)	8	4	EA	1. félév	Csabai Krisztina
2. Családi rendszer A család, mint rendszer, a családi fejlődési szakaszai, normatív és akcidentális krízisek és ezek lehetséges kimenetelei. A kultúra szerepe, a makro-, mezo-, és mikrorendszerek hatásai. A párkapcsolati fejlődés folyamata és szakaszai; A családi szocializáció diszfunkciói (válás, hátrányos helyzetű családok, intézeti nevelkedés)	8	4	EA	1. félév	Csabai Krisztina
3. Kötődésmélelt A kötődésmélelt alapfogalmai, klasszikusai és modern kutatási eredményei. 1) Korai anya-gyermek kapcsolat fejlődése és a kötődés. Bowlby és Ainsworth koncepciója. (2) Egyéni különbségek a kötődésben. (3) A kötődés jelentősége a korai érzelmi, kognitív és társas fejlődésben. (4) Kötődés sajátosságai gyermekkorban. (5) A kötődés szülői oldala: az anyai szenzitivitás és a szülői "gondolatolvasás". (6) Kötődés és pszichopatológia. A kötődés zavarai és okai. (7) Regulációs zavarok és a kötődés (8) Eltérő fejlődés és kötődés csecsemő- és kisgyermekkorban (9) A kötődésmélelt alkalmazása a prevenció gyakorlatban. (10) Kötődésmélelt a csecsemőkonzultációs gyakorlatban.	5	2	EA	1. félév	Hámori Eszter
4. Pszichoanalitikus fejlődépszichológia A korai fejlődés és a szülő-gyermek kapcsolat klasszikus pszichoanalitikus modelljei: (1) ösztönmélelt, S. Freud, Anna Freud (2) a kapcsolati szemlélet a klasszikus pszichoanalízisben: Ferenczi, Klein, Bálint, (3) a csecsemő- és gyermekmegfigyelésen alapuló klasszikus fejlődési modellek: Spitz, Mahler, Winnicott és Esther Bick (4) A modern csecsemőkutatások hatása a	10	6	EA	1. félév	Hámori Eszter

TANTÁRGYI BLOKKOK, TANTÁRGYAK és ISMERETKÖRÖK	ÓRA-SZÁM	KREDIT	EA /GY	MIKOR (FÉLÉV)	KI TARTJA
pszichoanalitikus fejlődéslektanra: Bolwby, Stern. (5) Pszichoanalitikus fejlődépszichológia, szülő-csecsemő konzultáció és csecsemőterápiák: Selma Fraiberg, B. Cramer, Françoise Dolto, Serge Lebovici.					
5. A korai táplálás pszichológiája A szülés utáni időszak lélektana, a várandósság alatti és utáni női testkép változásai és ennek pszichológiai következményei. A korai táplálás formái, az anyai gondoskodás eszközei és stílusa; a táplálás és gondozás kölcsönhatásai, a gyermek táplálkozási szokásainak kialakulási folyamata; az anya-gyermek interakciók kölcsönös szabályozása a táplálkozás fejlődésében: a táplálástól az önálló táplálkozásig. A újszülöttkorban és a csecsemőkorban előforduló táplálási nehézségek pszichológiai háttere.	5	2	EA	1. félév	Csabai Krisztina
A FEJLŐDÉSI PSZICHOPATOLÓGIA ALAPJAI	28	15			
1. A fejlődési pszichopatológia alapfogalmai; Veleszületett fejlődési rendellenességek és zavarok csecsemő- és kisgyermekkorban A fejlődési pszichopatológia alapfogalmai és modern szemlélete. Az evolúciós szemlélet beépülése a fejlődési pszichopatológia koncepcióiba; adaptivitás, kompetencia, reziliencia. A csecsemő- és kisgyermekkorban előforduló zavarok a modern fejlődési pszichopatológiában. Az osztályozás fejlődése a csecsemőkorban előforduló zavarok diagnosztikájában. Veleszületett fejlődési rendellenességek és főbb fejlődési zavarok csecsemő- és kisgyermekkorban. Neurológiai gyanújelek csecsemőkorban.	5	3	EA	2. félév	Hámori Eszter, Madács Anita
2. Pszichopatológiai jelenségek a családban A családot jellemző rendszerszemlélet alapvető mechanizmusai, működési sajátosságai. A krízisek természete, lefolyása, a családban előforduló akcidentális krízisek, a házastársi stressz, válási krízis. A családban előforduló veszteségek és halálesetek, perinatális gyász, a halálhoz való viszony életkori sajátosságai. A krízisek élettani hatásait, a megküzdési módok formái. A szülői személyiség működésének zavaraihoz fűződő rizikótényezők a gondozásban.	5	3	EA	2. félév	Csabai Krisztina
3. Korai trauma Traumaelméletek és trauma típusok. A csecsemő- és gyermekkorban előforduló lelki traumák kialakulási folyamatai és hosszú távú következményei. A születési vagy fejlődési rendellenességek okozta trauma. A gyermekkorban előforduló fizikai, érzelmi, szexuális bántalmazás okozta trauma: következmények és megküzdési folyamatok az egyén és a család szintjén. Klinikai példák: a traumahatás következményeit a szelf fejlődésére, az emlékezeti szerveződésre, és az érzelmi szabályozás alakulására.	8	4	EA	2. félév	Berán Eszter

TANTÁRGYI BLOKKOK, TANTÁRGYAK és ISMERETKÖRÖK	ÓRA-SZÁM	KREDIT	EA /GY	MIKOR (FÉLÉV)	KI TARTJA
<p>4. Kapcsolati zavarok csecsemő- és kisgyermekkorban A csecsemő- és a kisgyermekkorban jelentkező szülő-csecsemő kapcsolati problémák; a kapcsolat szubklinikai és klinikai zavarai. A korai kapcsolati problémák sajátosságai, területei, kontextusfüggősége és viselkedéses tünetei. A klasszikus regulációs zavarok sajátosságait, tüneti képe és a bizonyítékokon alapuló gyógyászat szellemében született kutatási eredményei. A regulációs zavarok felismerésének diagnosztikai modelljei. A regulációs zavarok témacsoportjai (1) Regulációs problémák és klasszikus regulációs zavarok csecsemő- és kisgyermekkorban; (2) Egyszerű és összetett regulációs problémák és következményük a későbbi fejlődésre. (3) Regulációs zavarok kialakulásának magyarázó elméletei. (4) A regulációs zavarok speciális esetei: fejlődési rizikóra, organikus zavarra és fejlődési elmaradásra ráépülő szabályozási zavarok. (5) A szülő(k) pszichiátriai betegsége és a regulációs zavarok. (6) Regulációs problémák és regulációs zavarok megkülönböztetése.</p>	10	5	EA	2. félév	Hámori Eszter
KAPCSOLATDIAGNOSZTIKA	72	35			
<p>1. A résztvevő csecsemő- és gyermekfigyelés módszerei és technikája A résztvevő csecsemő- és gyermekmegfigyelés elméleti háttere, módszerei és technikái: a résztvevő csecsemő- és gyermekmegfigyelés szerepe a szakemberképzésben; a résztvevő megfigyelés, mint tapasztalati tanulás; a korai kapcsolat és az interakciós minták a megfigyelési fókuszban; a résztvevő csecsemő- és gyermekmegfigyelés technikái speciális helyzetekben; a videó alkalmazása a kapcsolati minták megfigyelésében; megfigyelés és intervenció kapcsolata; etikai kérdések a résztvevő csecsemő-megfigyelésben.</p>	4	2	EA	1. félév	Rajnik Mária, Hámori Eszter
<p>2. A résztvevő csecsemő-megfigyelés gyakorlata: alapozó A hallgatók gyakorlatot szereznek a videó alapú résztvevő csecsemő-megfigyelés módszerében, és elsajátítják a résztvevő csecsemő-megfigyelés klasszikus technikájának alapelveit. A félév során két családnál kell szisztematikus csecsemő-megfigyelést végezni (15 óra otthoni munka), amelynek anyaga a gyakorlati órán kerül megbeszélésre. A megfigyelés tematikái: az egészséges csecsemő különféle fejlődési területeinek megfigyelése; a szülő-csecsemő kapcsolat sajátosságai különféle kontextusokban; a megfigyelői szerep a családi környezetben; a családdal való kommunikáció sajátos helyzetei és ezek kezelése; a tapasztalati tanulás elemei: megfigyelés, önreflexió, jegyzőkönyvkészítés, megfigyelések feldolgozása. A megfigyelések videóra rögzítésének alapelvei; a videóra rögzített események feldolgozása. Etikai kérdések kezelése a megfigyelés és feldolgozás során.</p>	20 (+15 óra otthoni)	8	GY	1. félév	Hámori Eszter, Rajnik Mária

TANTÁRGYI BLOKKOK, TANTÁRGYAK és ISMERETKÖRÖK	ÓRA-SZÁM	KREDIT	EA /GY	MIKOR (FÉLÉV)	KI TARTJA
<p>3. A résztvevő csecsemő-megfigyelés gyakorlata: haladó A hallgatók gyakorlatot szereznek a videó alapú résztvevő csecsemő-megfigyelés módszerében olyan családoknál, ahol valamilyen kapcsolati- vagy szabályozási probléma jelentkezett a szülő-csecsemő kapcsolatban. A félév során két családnál kell csecsemő-megfigyelést végezniük (15 óra otthoni munka), amelynek anyaga a gyakorlati órán kerül megbeszélésre. A megfigyelés és feldolgozás tematikái: szabályozási problémával küzdő anya-csecsemő pár esetén a gyermek különféle fejlődési területeinek megfigyelése; a szülő-csecsemő kapcsolat sajátosságainak megfigyelése különféle kontextusokban; a megfigyelői szerep a családi környezetben regulációs probléma esetén; a családdal való kommunikáció sajátos helyzetei és ezek kezelése regulációs probléma esetén; etikai szempontok a videofelvétel készítésében és feldolgozásában; a videofelvétel készítésének alapelvei regulációs probléma esetén; a tapasztalati tanulás elemei: a megfigyelés, az önreflexió, a jegyzőkönyvkészítés és a megfigyelések feldolgozása regulációs probléma esetén.</p>	20 (+15 óra otthoni)	8	GY	2. félév	Hámori Eszter, Rajnik Mária
<p>4. A résztvevő csecsemő-megfigyelés speciális esetei A gyakorlat során a hallgatók a résztvevő csecsemő-megfigyelés módszerét gyermekellátást nyújtó intézmények gyakorolják: bölcsődében, kórházi gyermekosztályon és csecsemőotthonban (összesen 15 óra terepmunka), amelynek anyagát a gyakorlati órán dolgozzuk fel. Az elsajátítandó ismeretanyag: kapcsolati helyzetek bölcsődei ellátásban; a szülő-csecsemő kapcsolat sajátosságainak megfigyelése kórházi gyermekellátás során; gyermekmegfigyelés intézeti gondoskodásban nevelkedő gyermekeknél. A megfigyelői szerep a különféle ellátó intézményekben; A tapasztalati tanulás elemei: megfigyelés, önreflexió, jegyzőkönyvkészítés, megfigyelések feldolgozása intézményi megfigyelés esetén. Intervenció tervezése a megfigyelések alapján.</p>	10 (+15 terep)	6	GY	3. félév	Rajnik Mária Hámori Eszter
<p>5. Kutatáson alapuló kapcsolatdiagnosztikai módszerek Interakciós módszerek a csecsemő- és kisgyermekkorú kutatásokban; a szemtől-szemben interakciós vizsgáló eljárások; interakciós vizsgálóeljárások többféle kontextusban: etetés, gondozás, játék, kötődés; Az anyai szenzitivitás vizsgáló eljárásai; Az anyai válaszkészség komplex hatásait vizsgáló módszerek; Atipikus anyai viselkedés és interakció; Regulációs problémák és klasszikus regulációs zavarok interakciós vizsgálatai. Eltérő fejlődésmentű gyermekek és szüleik interakciós mintázatait vizsgáló eljárások. Kognitív fejlettség felmérésén alapuló interakciós vizsgálatok. A csecsemő viselkedésének anyai értelmezésén alapuló vizsgálatok.</p>	4	2	EA	2. félév	Hámori Eszter
<p>6. Interjútechnikák a kapcsolatdiagnosztikában</p>	8	4	EA	2. félév	Rajnik

TANTÁRGYI BLOKKOK, TANTÁRGYAK és ISMERETKÖRÖK	ÓRA-SZÁM	KREDIT	EA /GY	MIKOR (FÉLÉV)	KI TARTJA
A tanegység áttekinti a kapcsolatdiagnosztikában használatos interjúk típusait, technikáit és alkalmazásuk feltételeit. A következő főbb interjútipusok elméleti és gyakorlati hátterébe nyújt betekintést a tematika: Pszichoanalitikus első interjú; Fejlődés fókuszú anamnézis; Regulációs fókuszú interjú; Kapcsolatdiagnosztikai első interjú, Videofelvétel visszajátzásához kapcsolódó interjúk eljárások.					Mária, Hámori Eszter
7. Többszemponú kapcsolatdiagnosztika A hallgatók gyakorlatot szereznek a többszemponú kapcsolatdiagnosztika alkalmazási lehetőségeinek területén. A gyakorlat során videóra rögzített interakciós és kapcsolatdiagnosztikai helyzetek elemzésével a következő jártasságokat sajátítják el: többszemponú interakció-elemzés; kombinált kapcsolatdiagnosztikai eljárásokkal végzett helyzetek elemzése; A csecsemő-szülő interakciók elemzése többféle kapcsolati kontextusban: gondozás, táplálás, játék, megnyugtatás; Többszemponú kapcsolatdiagnosztikán alapuló tanácsadás és intervenció tervezése.	6	5	GY	3. félév	Hámori Eszter, Rajnik Mária
Klasszikus szülő-csecsemő konzultáció	70	28			
1. Terápiás alapismeretek A tanegység bevezetést ad a pszichoterápiás kezelés elméleti alapjaiba és főbb iskoláinak technikáiba, különös tekintettel azokra, amelyeknél a kapcsolat kezelése áll a fókuszban. Tárgyalt témakörök: a pszichoterápiás kapcsolat jellegzetességei; a terápiás kapcsolat sajátosságai és különbségei az egyéb más segítő kapcsolati helyzetektől; a kapcsolatfókuszú pszichoterápiák jellemzői: a pszichoterápiás keret, a terápiás cél és kapcsolat, a terápiás szerződés, a terápia folyamata, a terápiás szövetség, az értelmezés technikája a pszichoterápiában, a terápia befejezése. Családterápiás alapfogalmak. A kapcsolatfókuszú pszichoterápiák alkalmazási lehetőségei. Etikai kérdések a pszichoterápiákban. A pszichoterápiák helye a korai intervencióban.	4	2	EA	3. félév	Rajnik Mária
2. Konzultációs módszerek és technikák a csecsemőterápiákban A tanegység részletesen tárgyalja a szülő-csecsemő terápiákban alkalmazott konzultációs módszereket és technikákat, valamint az egyes módszerek alkalmazásának lehetőségeit a korai kapcsolati- és regulációs problémák és zavarok intervenciójában és prevenciójában. A hallgatók elsajátítják a különféle modelleken alapuló baba-mama terápiás, valamint szülő-csecsemő konzultációs megközelítéseket. Betekintést kapnak a klasszikus szülő-csecsemő konzultáció kapcsolati modelljein alapuló intervenciók technikák elméleti hátterébe. A konzultáció és a baba-mama terápiák alkalmazásának etikai alapelvei és szakmai kompetencia határai kiemelt fókuszban kapnak az irányzatok ismertetésekor.	10	5	EA	3. félév	Hámori Eszter, Rajnik Mária,

TANTÁRGYI BLOKKOK, TANTÁRGYAK és ISMERETKÖRÖK	ÓRA-SZÁM	KREDIT	EA /GY	MIKOR (FÉLÉV)	KI TARTJA
<p>3. Klasszikus esetek a szülő-csecsemő konzultációban A szülő-csecsemő konzultáció publikált, klasszikus eseteinek feldolgozása: Selma Fraiberg, Johannes Stork, Bertrand Cramer esetei. A hallgatók a feldolgozás során gyakorlatot szereznek az esetelemzés technikájában, a problémafeltárás módjaiban, valamint az intervenciók lehetőségei tervezésében és a team-munka jelentőségében klasszikus regulációs problémák esetén.</p>	6	3	GY	3. félév	Rajnik Mária
<p>4. Szülő-csecsemő konzultációs esetmegbeszélés Szülő-csecsemő konzultáció gyakorlata, valamilyen kapcsolati, vagy regulációs problémával küzdő 3-24 hónapos csecsemő-anya/apa pár esetvezetésén keresztül. A korábban megszerzett elméleti és gyakorlati ismeretek birtokában szupervízió mellett gyakorolják a problémafeltárás, a kapcsolati diagnosztika és a komplex intervenciók eljárások alkalmazását. A félév során két különböző típusú kapcsolati probléma és/vagy szabályozási zavar kapcsolati diagnosztikáját, és esetvezetését kell teljesíteni.</p>	20 (+10 óra otthoni)	8	GY	3. félév	Rajnik Mária Hámori Eszter
<p>5. Szülő-csecsemő konzultációs szupervízió A gyakorlat során a hallgatók a szülő-csecsemő konzultáció gyakorlatát összetett szabályozási problémával és/vagy valamilyen kapcsolati, vagy regulációs problémával küzdő 3-36 hónapos csecsemő-anya/apa pár esetvezetésén keresztül mélyítik el. A korábban megszerzett elméleti és gyakorlati ismeretek birtokában gyakorolják a problémafeltárást, a kapcsolati és a regulációs diagnosztikát és az intervenció tervezését bonyolultabb kapcsolati problematikával és/vagy regulációs zavarral küzdő csecsemő-szülő pároknál. A félév során két különböző típusú kapcsolati probléma és/vagy szabályozási zavar kapcsolati diagnosztikáját kell teljesíteni.</p>	30 (+15 óra otthoni)	10	GY	4. félév	Rajnik Mária, Hámori Eszter
SPECIÁLIS KURZUSOK	30	14			
<p>1. Kapcsolatdiagnosztika és konzultáció a korai prevencióban és intervencióban A tanegység áttekinti a kapcsolatdiagnosztikai és konzultációs eljárások alkalmazási lehetőségeit: a korai prevencióban és intervencióban, valamint szociálisan hátrányos és/vagy fejlődésükben akadályozott csecsemők és gyermekek családi feltételeinek javítását célzó programok esetén.</p>	10	5	EA	4. félév	Hámori Eszter
<p>2. A klasszikus szülő-csecsemő konzultáció alkalmazási lehetőségei speciális feltételek között. A tanegység áttekinti a klasszikus szülő-csecsemő konzultáció alkalmazási lehetőségeit a gyermekellátás speciális területein és sajátos nevelési körülmények között. A tanegység fókuszában (1) a speciális nevelési igényű, korai fejlesztésben részesülő csecsemők és gyermekek kapcsolati</p>	6	3	EA	4. félév	Rajnik Mária

TANTÁRGYI BLOKKOK, TANTÁRGYAK és ISMERETKÖRÖK	ÓRA-SZÁM	KREDIT	EA /GY	MIKOR (FÉLÉV)	KI TARTJA
és/vagy regulációs zavarainak kezelése, (2) az örökbefogadás, és az örökbefogadott gyermek-szülő kapcsolati problematika kezelése, és a (3) kórházi körülmények között fellépő kapcsolati problémák intervenciós célú alkalmazási lehetőségei állnak.					
3. Etikai szempontok a kapcsolatdiagnosztika és a szülő-csecsemő konzultáció alkalmazásában A tanegység áttekinti a napjainkban használatos pszichológiai, orvosi, valamint a koragyermekkori ellátásban alkalmazott etikai alapelvek és irányelvek gyűjteményét és kódexeit, valamint a klasszikus szülő-csecsemő konzultáció alkalmazási lehetőségeinek etikai szempontjait. Tárgyalja a szülővezetés kérdését, a kapcsolatdiagnosztikában alkalmazott eljárások használatának etikai szempontjait, a családdal való együttműködés szabályozásának kérdését, a gyermekbántalmazással kapcsolatos jogi és etikai hozzáállás gyakorlati szempontjainak alkalmazását, a korai prevenció és intervenció szintjeinek etikai kívánalmait; a szakterülettel átfedésben lévő konzultációs elvek alkalmazási lehetőségeit és korlátait. A tanegység gyakorlati példák gyűjtésével és elemzésével segíti elő a hallgatók kompetenciájának fejlődését az etikai problémák megoldásában és a megkívánt etikus magatartás megvalósításában.	4 + 10	3 + 3	EA + Gy	4. félév	Hámori Eszter, Rajnik Mária
SZAKDOLGOZAT	30				
Csecsemő-szülő kapcsolatdiagnosztika és konzultáció szakdolgozati felkészítés	30	10	Gy	4. félév	Hámori Eszter, Rajnik Mária
Csecsemő-szülő kapcsolatdiagnosztika és konzultáció záróvizsga				4. félév	

Összesen 236 kontakt óra + szakdolgozat (30 kontaktóra) = 120 kredit.

A képzés tartalmi részével kapcsolatos információk:

Dr. Hámori Eszter, tanszékvezető egyetemi docens, a képzésért felelős oktató
 PPKE BTK Fejlődés és Klinikai Gyermeklélektan Tanszék
 E-mail: hamori.eszter@btk.ppke.hu ; Telefon: +36 70 2130549

Tanulmányi ügyek információi:

Trangerné Szekeres Renáta – oktatásszervező asszisztens
 Telefon: +36 (26) 577000 /2018
 E-mail: szekeres.renata@btk.ppke.hu